

Sammanfattning

I enlighet med regeringens förslag tillstyrker utskottet att den s.k. 200-kronorsregeln i 60 § medbestämmandelagen avskaffas. Enligt den bestämmelsen får som huvudregel högre skadestånd än 200 kr. inte åläggas en arbetstagare för deltagande i olovlig stridsåtgärd.

Med anledning av en motion föreslår utskottet dessutom vissa andra ändringar i 60 § medbestämmandelagen. Regeln att domstolen om arbetskonflikten ännu pågår kan förordna om förnyade överläggningar mellan arbetsgivaren och den berörda arbetstagarorganisationen föreslås upphävd. Detsamma gäller den särskilda bestämmelse som innebär att en arbetstagare i princip inte får åläggas skadestånd om återgång i arbete sker i samband med den första överläggningen mellan parterna. I stället föreslås att man vid skadeståndsbedömningen skall ta särskild hänsyn till vad som framkommit vid en sådan överläggning.

Socialdemokraterna avger reservation, till vilken suppleanten från Vänsterpartiet ansluter sig genom meningsyttring.

Propositionen

I proposition 1991/92:155 föreslår regeringen — efter föredragning av statsrådet Börje Hörnlund — att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till

lag om ändring i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Propositionens lagförslag återfinns som *bilaga 1* i betänkandet.

1991/92:A13 av Birger Hagård (m) vari yrkas att riksdagen beslutar upphäva 60 § andra stycket punkt 2 samt tredje stycket medbestämmandelagen (1976:580).

1991/92:A14 av Ingela Thalén m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen avslår proposition 1991/92:155.

1991/92:A15 av Lars Werner m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen avslår proposition 1991/92:155 om skadestånd för deltagande i olovlig stridsåtgärd.

Utskottet

Bakgrund

Enligt 1928 års lag om kollektivavtal gällde att en enskild arbetare inte i något fall kunde ådömas skadestånd för lag- eller kollektivavtalsbrott med högre belopp än tvåhundra kronor. Denna s.k. 200-kronorsregel fanns kvar i kollektivavtalslagen fram till dess att lagen upphävdes i samband med medbestämmandelagens ikraftträdande den 1 januari 1977.

I regeringens proposition om lag om medbestämmande i arbetslivet, som behandlades av riksdagen våren 1976, föreslogs att 200-kronorsregeln skulle föras över från kollektivavtalslagen till den nya lagen. Efter lottning bestämde emellertid riksdagen att beloppsgränsen skulle avlägsnas. Samtidigt betonades att detta inte innebar något förord för en generell höjning av skadeståndsbeloppen. Det förutsattes att skadestånd vid olovliga konflikter även i framtiden skulle hållas på en måttlig nivå.

Den syn som låg till grund för medbestämmandelagens påföljdsregler i samband med olovliga konflikter är att det i första hand är andra åtgärder än sanktioner som är av betydelse för att återställa arbetsfreden och att skadeståndets uppgift i huvudsak blir att stryka under principen att avtal skall hållas. Enligt lagens 43 § skall arbetsgivaren och den lokala arbetstagarorganisationen omedelbart ta upp överläggningar om en stridsåtgärd brutit ut och gemensamt verka för dess upphörande.

Efter medbestämmandelagens ikraftträdande blev arbetsdomstolens praxis att utdöma 200 kr. vid en olovlig stridsåtgärd som inte innebar vare sig några särskilt försvårande eller förmildrande omständigheter. Högre belopp utdömdes enbart om stridsåtgärden innehöll moment som kom den att framstå som särskilt allvarlig eller anmärkningsvärd. Det högsta belopp som utdömts för enskild arbetstagarare är 600 kr. Bedömningen gjordes i två skilda avgöranden. I det senare uttalade AD

att medbestämmandelagens regler om påföljder vid fredspliktsbrott syntes ha spelat ut sin roll i konflikten för det fall att parterna inte kunde enas.

I en dom år 1982 beaktade arbetsdomstolen penningvärdeförändringen på det sättet att skadeståndet när inga särskilda försvårande eller förmildrande omständigheter föreligger höjdes till 300 kr.

200-kronorsbegränsningen återinfördes i medbestämmandelagen från och med den 1 januari 1985. Undantag från regeln får enligt nu gällande regler göras bara om arbetstagararen inte följer ett beslut av domstol om återgång till arbetet och stridsåtgärden med hänsyn till omständigheterna måste betraktas som särskilt allvarlig eller anmärkningsvärd. Domstolen kan också besluta om förnyade överläggningar mellan arbetstagarorganisationen och arbetsgivaren, om detta bedöms som lämpligt för att undanröja orsakerna till arbetskonflikten. Samtidigt med återinförandet av 200-kronorsregeln infördes också en regel av innebörd att en arbetstagarare som senast i samband med en första överläggning enligt 43 § varaktigt har återgått i arbetet får åläggas skadestånd bara om det finns särskilda skäl.

I sammanhanget bör nämnas det förslag som lades fram av den dåvarande socialdemokratiska regeringen i februari 1990. I propositionen (1989/90:95) föreslogs ett allmänt lönestopp fram till utgången av år 1991. Fredsplikt skulle råda i fråga om löner och andra ersättningar till arbetstagarare. Högre skadestånd än femtusen kronor skulle inte få åläggas en arbetstagarare för brott mot den fredsplikt som följde av den föreslagna lagen. Propositionen avslogs av riksdagen (1989/90:AU24, rskr. 111).

Den förra regeringen tillsatte under våren 1990 en utredning (A 1990:03) med uppgift att lägga fram förslag som syftar till att förbättra förhandlingsformerna och spelreglerna på den svenska arbetsmarknaden (dir. 1990:26). Utredningen, som antog namnet löneförhandlingsutredningen, avlämnade i februari 1991 en rapport, spelreglerna på arbetsmarknaden. I rapporten (SOU 1991:13) föreslås bl.a. att 200-kronorsregeln avskaffas och att något uttryckligt skadeståndsbelopp inte anges i lagtexten. Utredningen anser att den normala skadeståndsnivån i nuvarande penningvärde, vid en olovlig stridsåtgärd som varken innehåller försvårande eller förmildrande omständigheter, skall ligga på 2 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår nu att 200-kronorsregeln i 60 § sista stycket medbestämmandelagen avskaffas. Skadeståndsbedomningen skall i stället göras med tillämpning av de allmänna skadeståndsreglerna i lagen utan någon begränsningsregel.

I propositionen hänför sig regeringen till löneförhandlingsutredningens rapport. Det finns flera omständigheter som talar för en väsentlig höjning av skadeståndsnivån för deltagande i olovliga konflikter, sägs det. Skadeståndsnivån har varit oförändrad sedan år 1928. En begränsning till 200 kr. innebär i dagens läge endast ett symboliskt skadestånd

som är svårt att försvara både från allmänna och rättsliga utgångspunkter. Risken för att sanktionssystemet råkar i vanrykte är inte helt försumbar, anføres det i propositionen, samtidigt som det med nuvarande regler är svårt att tillämpa en nyanserad skadeståndsbedömning.

Det avgörande för en väsentlig höjning av skadeståndsnivån är enligt propositionen vikten av att upprätthålla respekten för ingångna avtal och för den lagstadgade fredsplikten. Man måste utgå från att skadeståndsbeloppets storlek har en avhållande effekt och att det närmast är en självklarhet att ett skadestånd på 200 kr. inte får någon av ekonomiska skäl avstå från att delta i en olovlig konflikt. Det är enligt propositionen också av betydelse att skadeståndet står i en mer rimlig proportion till avtalsbrottet än i dag.

Mot bakgrund härav bör enligt arbetsmarknadsministern skadeståndsnivån höjas väsentligt, något som också tillstyrks av i stort sett samtliga remissinstanser utom LO.

Den i rapporten föreslagna nivån 2 000 kr. bör enligt propositionen kunna utgöra riktmärke vid utdömmande av skadestånd vid en konflikt som utgör ett medvetet angrepp på gällande kollektivavtal. Skadeståndsbeloppets storlek bör av flera skäl inte anges i lagtext. Bedömningen får göras med tillämpning av medbestämmandelagens allmänna skadeståndsregler, dvs. efter en skälighetsbedömning i varje enskilt fall.

Enligt propositionen är skadeståndets funktion i dessa sammanhang, på samma sätt som enligt gällande rätt, i första hand preventiv. Det primära syftet är alltså att upprätthålla respekten för ingångna avtal och inte att utgöra ersättning för liden skada. Den omständigheten att den ekonomiska skadan blivit särskilt omfattande kan dock betraktas som ett försvårande moment vid skadeståndsbedömningen. Arbetsmarknadsministern säger sig utgå från att arbetsdomstolen i sin praxis liksom hittills kommer att beakta penningvärdeförändringen för att förhindra en fortgående urholkning av det allmänna skadeståndets effekt.

Motionerna

Såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet yrkar avslag på propositionen.

Socialdemokraterna anser enligt sin motion A14 av Ingela Thalén m.fl. att regeringens förslag skall ses mot bakgrund av flera regeringsförslag som försämrar för löntagare och fackliga organisationer. De anser att frågan om spelreglerna på arbetsmarknaden bör lösas i ett enda sammanhang och anger som en grundläggande förutsättning för en fungerande arbetsmarknad att balansen mellan parterna inte rubbas på ett allvarligt sätt. Motionärerna ser det som en självklarhet att träffade avtal skall hållas och framhåller att domstolen redan i dag kan döma ut högre skadestånd än 200 kr., liksom att den arbetstagare som deltar i en längre olovlig konflikt riskerar uppsägning eller t.o.m. avskedande. De framhåller också att de olovliga konflikterna inte har ökat i antal. Den lagstiftningsteknik som valts i propositionen är också tveksam, anser motionärerna, som därvid hänvisar till vad lagrådet

anfört om att det med den valda tekniken att inte ange skadeståndsbeloppet i lagtexten inte kan utslutas att nivån i rättstillämpningen kommer att avvika från vad som uttalats i motiven till lagförslaget.

Även Vänsterpartiet motsätter sig i motion A15 av Lars Werner m.fl. att 200-kronorsregeln avskaffas. Det saknas belegg för att en höjning av skadeståndet är nödvändig för att upprätthålla respekten för ingångna avtal, anføres det. Antalet olovliga strejker har minskat. Det verkliga problemet är ökningen av antalet arbetsdagar som förlorats på grund av lockout. En höjning av skadeståndsnivån kommer att leda till mer tidsödande processer, större produktionsbortfall i företagen och sämre klimat på arbetsplatsen. Vänsterpartiet anser att man bör stå fast vid den grundtanke som medbestämmandelagen i dag bygger på, nämligen att med andra medel än rättegång och skadestånd förmå de strejkande att återgå i arbete.

I motion A13 ifrågasätter Birger Hagård (m) om 2 000 kr. är tillräckligt för att åstadkomma den respekt för fredsplikten och träffade avtal som är avsikten. För att få samma effekt som då 200-kronorsregeln infördes år 1928 borde beloppet höjas till 6 600 kr. Motionären är också kritisk till de nya regler som gällt sedan 1985 om förnyad överläggning och om bortfallande av skadestånd för den som återgår i arbete i anslutning till överläggningen, bestämmelser som inte berörs av några ändringsförslag i den nu behandlade propositionen. Motionären, som stöder sig på lagrådets yttrande i samband med att reglerna infördes, menar att statsmakterna med dessa regler tillsammans med en låg norm för skadeståndet medverkar till att legitimera olovliga stridsåtgärder. Det innebär en nedgradering av de arbetsrättsliga grundsatser som lagstiftningen vilar på, anför motionären, som yrkar att bestämmelserna skall upphävas.

Utskottets överväganden

En bred enighet råder om den på arbetsmarknaden gällande grundsatsen att kollektivavtal skall respekteras och den åtföljande fredsplikten iakttas. En arbetskonflikt som syftar till att åstadkomma ändring i gällande avtal utgör ett allvarligt angrepp på denna grundsats och på den fredsplikt som avtalet medför. Konflikten kan leda till omfattande ekonomisk skada för arbetsgivaren. Det är inte nog med detta. Angreppet på kollektivavtalet kan också leda till en försvagning av den egna fackliga organisationens ställning.

Enligt utskottets mening måste skadeståndet stå i en rimlig proportion till avtalsbrottet. Som anføres i propositionen är det närmast en självklarhet att 200 kr. inte får någon av ekonomiska skäl avstå från att delta i en konflikt.

Det är utskottets uppfattning att betydligt högre skadeståndsbelopp måste kunna dömas ut än vad som sker i dag. Därmed ökar också möjligheterna till en nyanserad bedömning i varje enskilt fall. Utskottet delar regeringens uppfattning att beloppet 2 000 kr. i dagens

penningvärde kan vara ett lämpligt riktmärke vid skadeståndsbedömningen av en olovlig konflikt som varken innehåller försvårande eller förmildrande omständigheter.

Även när det gäller den mer tekniskt betonade frågan om beloppsbestämningen bör tas in i lagtexten eller ej, där socialdemokraterna ställer sig kritiska till den i propositionen valda modellen, ansluter sig utskottet till propositionen. En reglering som innebär att beloppet på något sätt anges direkt i lagtexten innebär påtagliga nackdelar. En sådan regel blir stel och kan låsa rättsutvecklingen förutom att den kan missförstås och föra med sig onödiga tillämpnings- och avgränsningsproblem. För utskottet är det väsentligt att inte försvåra den nyanserade bedömning som enligt vad som nyss sagts är önskvärd. Med propositionens modell ges domstolen frihet att efter förhållandena i det enskilda fallet bestämma att skadeståndet helt skall falla bort eller utdömas med belopp som avsevärt överstiger "normalbeloppet" 2 000 kr.

Ett vidgat utrymme för en nyanserad skadeståndsbedömning innebär också större möjligheter än förr att undvika situationer i vilka den vida mer ingripande rättsföljden uppsägning eller avskedande från anställningen kan föras på tal.

Socialdemokraterna har i sin motion A14 förespråkat att frågan om en höjning av skadeståndsnivån vid olovliga konflikter inte bör prövas isolerad från den vidare diskussionen om de framtida spelreglerna på arbetsmarknaden. Utskottet ser för sin del inget hinder mot att genomföra lagändringen i den föreslagna ordningen. Skadeståndsregeln har enligt utskottets mening inte sådant samband med de övriga frågor som aktualiserats av löneförhandlingsutredningen att det finns skäl att avvakta vad den fortsatta beredningen av det ärendet kan leda till.

Med det anförda avstyrker utskottet motion A14.

När det gäller den mer generella frågan om ett högre skadestånd verkligen får en avhållande effekt på olovliga strejker kan utskottet inte dela den uppfattning som kommer till uttryck i Vänsterpartiets motion A15. Partiet hänvisar till löneförhandlingsutredningen. Möjligen är det så, som framhålls av utredningen (SOU 1991:13 s. 121), att förklaringen till antalet olovliga konflikter snarare beror på den ekonomiska situationen i samhället liksom att det finns kulturella och historiska förklaringar. Den lokala fackföreningens styrka är kanske också en konkret omständighet av betydelse. Detta utesluter emellertid inte — vilket också framhålls av utredningen — att skadeståndsbeloppets storlek har en viss betydelse. Att den nuvarande skadeståndsnivån inte får någon avhållande effekt är, såsom utskottet redan anför, närmast en självklarhet.

Utskottet kan inte heller dela Vänsterpartiets uppfattning att man med en höjning av skadeståndet avviker från grundtanken i medbestämmandelagen om hur olovliga konflikter skall hanteras. Den viktiga regeln i 43 § om omedelbara överläggningar mellan arbetsgivaren och berörd arbetstagarorganisation kvarstår orubbad. Syftet bakom regeln är att öka möjligheterna att utan dröjsmål komma fram till en lösning av konflikten utan att vara hänvisad till rättegång med skadestånds-

språk. Skadeståndssanktionen skall nu, liksom tidigare, komma till användning i första hand vid medvetna angrepp i syfte att tvinga fram ändring i träffade uppgörelser (prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 286).

Det anförda innebär att även motion A15 avstyrks.

Utskottet tar slutligen upp de förslag som förs fram i motion A13 av Birger Hagård (m) om borttagande av de förut nämnda reglerna i 60 § medbestämmandelagen. Motionären menar att bestämmelsen om nya överläggningar mellan parterna och den särskilda regel som säger att skadestånd i princip inte skall utdömas om arbetstagaren varaktigt återgår i arbete i samband med en första överläggning medverkar till att statsmakterna legitimerar olovliga konflikter.

Den särskilda skadeståndsregeln berörs endast marginellt i propositionen. Den innebär enligt arbetsmarknadsministern en risk för att kortvariga olovliga stridsåtgärder uppfattas som acceptabla, en risk som också påpekats av vissa remissinstanser. Enligt honom är det viktigt att denna uppfattning inte får spridning.

Utskottet vill framföra följande med anledning av den nu behandlade motionen.

Som sagts tidigare står utskottet fast vid den grundtanke som medbestämmandelagen bygger på, nämligen att sanktionsreglerna främst riktar sig mot medvetna angrepp i syfte att tvinga fram ändring i träffade uppgörelser. När en arbetsnedläggelse inte har den karaktären bör skadeståndet träda i bakgrunden. Då bör i stället tonvikten läggas på omedelbara partskontakter i syfte att reda ut vad som ligger bakom den brutna olovliga konflikten och att utan dröjsmål få en lösning till stånd.

Frågan är om man bör gå så långt att man fastslår som huvudprincip att skadestånd inte skall komma i fråga när arbetstagaren varaktigt återgår i arbete senast i samband med en första överläggning, dvs. den regel som för närvarande kommer till uttryck i 60 § tredje stycket. Det finns enligt utskottets mening skäl att ta fasta på lagrådets yttrande i anslutning till regelns införande. Att man framför allt bör rikta uppmärksamheten mot de problem och motsättningar på arbetsplatsen som kan orsaka en olovlig arbetsnedläggelse och finna lösningar på dem är en tanke som inte äger giltighet i alla fall, anfördes det i yttrandet. Den gäller exempelvis inte när arbetsnedläggelsen används som påtryckningsmedel under redan inledda förhandlingar eller den utgör en ren sympatiåtgärd med anledning av en konflikt på annat håll. Beträktningssetet stämmer enligt lagrådet inte heller så väl med den grundläggande tanken i den arbetsrättsliga lagstiftningen — fredspliktens upprätthållande. Att hänvisa till överläggningar i stället för skadeståndssanktionen även när en avtalsstridig arbetsnedläggelse redan har brutit ut innebär egentligen ett erkännande av den olovliga strejken som påtryckningsmedel. Överläggningen har enligt lagrådet sin självklara betydelse som medel att lösa konflikten, men den kan aldrig ersätta skadeståndet som sanktion mot brutna fredsplikt. Av nu angivna skäl avstyrktes förslaget från lagrådets sida (prop. 1983/84:165 s. 31).

Den dåvarande departementschefen delade inte den uppfattning som lagrådet hade fört fram. Inte heller arbetsmarknadsutskottet anslöt sig

till tankegångarna. Utskottet ansåg för sin del att det måste vara ett riktigt grepp att lägga en ökad tonvikt vid åtgärder som har till syfte att komma till rätta med bakomliggande faktorer (a.a. s. 33, AU 1984/85:3 s. 38).

Med anledning av motionsyrkanden har de nu berörda reglerna återkommande behandlats av utskottet under de socialdemokratiska regeringsåren. Utskottets majoritet har stått fast vid sin nyss angivna uppfattning, medan de borgerliga ledamöterna avgett reservationer till förmån för ett borttagande av reglerna.

För utskottet är det väsentliga att lagen inte uppfattas så, att en strejk som vidtas i syfte att tvinga fram ändringar i träffade avtal blir acceptabel enbart därför att den avbryts i samband med överläggningar enligt 43 §. Över huvud taget bör inte sådana överläggningar vara ett forum för framställande av avtalsstridiga krav på de strejkande arbetstagarnas vägnar (jfr prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 287).

Utskottet anser att lagen på något sätt bör ge uttryck för tanken att det som överläggningen resulterar i skall kunna påverka skadeståndsbedomningen, utan att för den skull befrielse från skadeståndsansvar ses som huvudregel vid återgång i arbete.

Före ändringarna i 60 § i samband med 200-kronorsregelns återinförande var lagens innebörd att det skulle göras en avvägning mellan de omständigheter, som kan sägas ha gjort utbrottet av en olovlig konflikt ursäktligt, och sådana omständigheter som konfliktens omfattning och längd och dess skadeverknings för motparten. Sambandet med överläggningarna mellan de lokala parterna skulle särskilt markeras (a.a. s. 288). Detta kom till uttryck i paragrafens dåvarande andra stycke, som löd:

"Vid bedömande enligt första stycket av arbetstagares skadeståndsskyldighet för deltagande i olovlig stridsåtgärd skall särskild hänsyn tagas till omständigheter, som har framkommit vid överläggning enligt 43 §, och verkningarna av överläggningen."

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att 60 § tredje stycket bör upphävas och ersättas med ovanstående bestämmelse.

Även regeln i 60 § andra stycket punkt 2 om ytterligare överläggning kan, såsom påpekades av lagrådet i det nyssnämnda yttrandet, ses som en viss nedtoning av skadeståndssanktionens betydelse vid olovlig strejk. Utskottet anser att det står bäst i samklang med det nya sanktionssystemet i övrigt att bestämmelsen upphävs.

Förslagen föranleder även vissa ändringar av redaktionellt slag i 60 §. En följdändring blir nödvändig i 4 kap. 7 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Sammanfattningsvis kommer utskottet fram till att propositionens förslag om slopande av 200-kronorsregeln bör genomföras liksom förslaget i motion A13 om upphävande av reglerna om ny överläggning och bortfallande av skadestånd vid återgång i arbete.

Utskottet hemställer

beträffande 200-kronorsregeln m.m.

att riksdagen med anledning av dels propositionen, dels motion 1991/92:A13 samt med avslag på motionerna 1991/92:A14 och 1991/92:A15 antar lagförslagen i bilaga 2.
res. (s)

Stockholm den 21 april 1992

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Ingela Thalén

I beslutet har deltagit: Ingela Thalén (s), Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Georg Andersson (s), Marianne Andersson (c), Lahja Exner (s), Charlotte Cederschiöld (m), Sten Östlund (s), Harald Bergström (kds), Laila Strid-Jansson (nyd), Monica Öhman (s), Kent Olsson (m), Berit Andnor (s), Karin Pilsäter (fp) och Bengt-Ola Rytter (s).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Karl-Erik Persson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Reservation

200-kronorsregeln m.m.

Ingela Thalén, Georg Andersson, Lahja Exner, Sten Östlund, Monica Öhman, Berit Andnor och Bengt-Ola Rytter (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "En bred" och på s. 6 slutar med "motion A14" och därefter på s. 7 fortsätter med "Som sagts" och på s. 8 slutar med "i arbete" bort ha följande lydelse:

Utskottet ser det som en grundläggande förutsättning för att spelreglerna på arbetsmarknaden skall fungera att balansen mellan parterna inte rubbas på ett allvarligt sätt. Regeringens förslag att nu avskaffa 200-kronorsregeln är ett i raden av olika förslag som på ett allvarligt sätt kommer att rubba denna balans.

Det är en självklarhet att träffade avtal skall hållas. Riksomfattande löneavtal som leder till arbetsfred för alla berörda är en av hörnstenarna i den svenska modellen. Olovliga konflikter kan utnyttjas otillbörligt och få icke acceptabla konsekvenser för den solidariska lönepolitiken och samhällsekonomin.

Regeringen tycks emellertid förbise att högre skadestånd än 200 kr. kan dömas ut redan i dag t.ex. om de strejkande vägrar att följa domstolens föreläggande om återgång i arbete. En arbetstagarare som deltar i en längre konflikt riskerar uppsägning eller t.o.m. avskedande från anställningen.

Med hänvisning till behovet av balans mellan parterna och till att hela frågan om spelreglerna på arbetsmarknaden bör lösas i ett sammanhang avvisar utskottet den föreslagna lagändringen. Det bör då också framhållas att den lagstiftningsteknik som regeringen valt när den åsyftade skadeståndsnivån inte anges i lagtexten inte heller kan anses acceptabel.

I fråga om motion A13 av Birger Hagård vill utskottet anföra följande.

När en olovlig konflikt utbrutit bör enligt utskottets mening tonvikten läggas vid åtgärder som har till syfte att komma till rätta med de bakomliggande faktorer som utlöser olovliga konflikter. Rättegång i arbetsdomstolen bör komma i fråga bara när det står klart att en lösning inte kan komma till stånd på annat sätt. Genom de nu ifrågavarande bestämmelserna, som infördes på förslag av den dåvarande socialdemokratiska regeringen, underströks denna "den icke-rättsliga lösningens roll". Denna princip har samma giltighet i dag. Något skäl att upphäva reglerna, som föreslås i motion A13, finns därför inte enligt utskottets mening.

Med tillstyrkande av motionerna A14 (s) och A15 (v) anser utskottet sammanfattningsvis att propositionen och motion A13 (m) bör avslås.

1991/92:AU7

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

beträffande 200-kronorsregeln m.m.

att riksdagen med bifall till motionerna 1991/92:A14 och 1991/92:A15 avslår dels propositionen, dels motion 1991/92:A13.

1991/92:AU7

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Karl-Erik Persson (v) anför:

Jag instämmer i den reservation som de socialdemokratiska företrädarna i utskottet har avgivit beträffande 200-kronorsregeln m.m.

Propositionens lagförslag

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976:580) om medbestämmande i
arbetslivet

Härigenom föreskrivs att 60 § lagen (1976:580) om medbestämmande i ar-
betslivet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

60 §¹

Om det är skäligt kan skadestånd sättas ned eller helt falla bort.

I mål om skadestånd för arbetstagares deltagande i en olovlig stridsåtgärd
skall domstolen, om arbetskonflikten ännu pågår och om domstolen finner
den olovlig, så snart som möjligt

1. ålägga arbetstagarna att återgå till arbetet och
2. om det bedöms lämpligt för att undanröja orsakerna till arbetskonflik-
ten, besluta att en ny överläggning enligt 43 § genast efter återgång till arbe-
tet skall tas upp under ledning av en förlikningsman.

Arbetstagare som senast i samband med en första överläggning enligt 43
§ varaktigt har återgått till arbetet får åläggas skadestånd bara om det finns
särskilda skäl till det.

*Högre skadestånd än tvåhundra
kronor får inte åläggas en arbetsta-
gare för deltagande i en olovlig strids-
åtgärd. Denna begränsning gäller
dock inte, om arbetstagaren underlä-
ter att följa ett åläggande av domsto-
len om återgång till arbetet och strids-
åtgärden med hänsyn till omständig-
heterna måste betraktas som särskilt
allvarlig eller anmärkningsvärd.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992. I fråga om skadeståndsansvar som
har uppkommit före ikraftträdandet gäller 60 § i sin äldre lydelse.

¹ Senaste lydelse 1984:817

Utskottets lagförslag

1991/92:AU7
Bilaga 2

1 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet

Härigenom föreskrivs att 60 § lagen (1976:580) om medbestämmande i
arbetslivet skall ha följande lydelse.

Regeringens förslag

Utskottets förslag

60 §¹

Om det är skäligt kan skadestånd sättas ned eller helt falla bort.

I mål om skadestånd för arbets-
tagares deltagande i en olovlig
stridsåtgärd skall domstolen, om
arbetskonflikten ännu pågår och
om domstolen finner den olovlig,
så snart som möjligt

1. ålägga arbetstagarna att åter-
gå till arbetet och

2. om det bedöms lämpligt för
att undanröja orsakerna till arbets-
konflikten, besluta att en ny över-
läggning enligt 43 § genast efter
återgång till arbetet skall tas upp
under ledning av en förliknings-
man.

Arbetstagare som senast i sam-
band med en första överläggning
enligt 43 § varaktigt har återgått till
arbetet får åläggas skadestånd bara
om det finns särskilda skäl till det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992. I fråga om skadeståndsansvar
som har uppkommit före ikraftträdandet gäller 60 § i sin äldre lydelse.

¹ Senaste lydelse 1984:817

2 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1974:371) om rättegången i
arbetstvister

1991/92:AU7
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 7 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förelagen lydelse

7 §¹

Talan får ej upptagas till prövning av arbetsdomstolen förrän förhandling, som kan påkallas enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller som anges i kollektivavtal, har ägt rum rörande tvistefrågan.

Första stycket gäller icke talan enligt 31 § första eller tredje stycket lagen om medbestämmande i arbetslivet och ej heller tvist huruvida stridsåtgärd vidtagits i strid mot lag eller kollektivavtal eller tvist om påföljd för sådan åtgärd. Har i fall som avses i 43 eller 60 § lagen om medbestämmande i arbetslivet överläggningskyldighet ej fullgjorts, får arbetsdomstolen dock ej pröva tvisten förrän så skett.

Första stycket gäller icke talan enligt 31 § första eller tredje stycket lagen om medbestämmande i arbetslivet och ej heller tvist huruvida stridsåtgärd vidtagits i strid mot lag eller kollektivavtal eller tvist om påföljd för sådan åtgärd. Har i fall som avses i 43 § lagen om medbestämmande i arbetslivet överläggningskyldighet ej fullgjorts, får arbetsdomstolen dock ej pröva tvisten förrän så skett.

Utan hinder av första och andra styckena får talan upptagas till prövning, såvitt gäller fråga om förordnande för tiden intill dess laga-kraftägande dom eller beslut föreligger i målet. Sedan en sådan prövning har skett, skall målet förklaras vilande i avbidan på att förhandling eller överläggning rörande tvistefrågan enligt första eller andra stycket slutförts. Innan sådan förhandling eller överläggning slutförts får målet icke slutligt prövas.

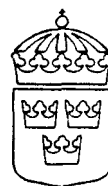
Har förhandling eller överläggning som avses i första eller andra stycket ej ägt rum, får talan ändå upptagas till prövning, om mot förhandlingen eller överläggningen förelegat hinder, som icke berott av kändan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

¹ Senaste lydelse 1984:818

Riksdagsskrivelse
1991/92:250

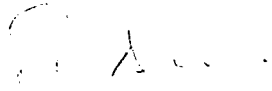

Regeringen

Arbetsmarknadsdepartementet

Med överlämnande av arbetsmarknadsutskottets betänkande 1991/92:AU7
Skadestånd på grund av olovlig stridsåtgärd får jag anmäla att riksdagen
denna dag bifallit vad utskottet hemställt.

Stockholm den 7 maj 1992

Stig Alemyr

Gunnar Grenfors

Jw

SFS 1992: 440

Utkom från trycket
den 3 juni 1992

**Lag
om ändring i lagen (1976: 580) om medbestämmande i
arbetslivet;**

utfärdad den 21 maj 1992.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 60 § lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet skall ha följande lydelse.

60 §² Om det är skäligt kan skadestånd sättas ned eller helt falla bort.

Vid bedömning enligt första stycket av arbetstagares skadeståndsskyldighet för deltagande i olovlig stridsåtgärd skall särskild hänsyn tas till omständigheter, som har framkommit vid överläggning enligt 43 §, och verkningarna av överläggningen.

I mål om skadestånd för arbetstagares deltagande i en olovlig stridsåtgärd skall domstolen, om arbetskonflikten ännu pågår och om domstolen finner den olovlig, så snart som möjligt ålägga arbetstagarna att återgå till arbetet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992. I fråga om skadeståndsansvar som har uppkommit före ikraftträdandet gäller 60 § i sin äldre lydelse.

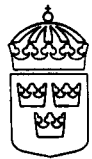
På regeringens vägnar

BÖRJE HÖRNLUND

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

¹ Prop. 1991/92: 155, AU7, rskr. 250.

² Senaste lydelse 1984: 817.

SFS 1992: 441

Utkom från trycket
den 3 juni 1992

**Lag
om ändring i lagen (1974: 371) om rättegången i
arbetstvister;**

utfärdad den 21 maj 1992.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 4 kap. 7 § lagen (1974: 371) om rättegången i arbetstvister skall ha följande lydelse.

4 kap.

7 §² Talan får ej upptagas till prövning av arbetsdomstolen förrän förhandling, som kan påkallas enligt lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet eller som anges i kollektivavtal, har ägt rum rörande tvistefrågan.

Första stycket gäller icke talan enligt 31 § första eller tredje stycket lagen om medbestämmande i arbetslivet och ej heller tvist huruvida stridsåtgärd vidtagits i strid mot lag eller kollektivavtal eller tvist om påföljd för sådan åtgärd. Har i fall som avses i 43 § lagen om medbestämmande i arbetslivet överläggningskyldighet ej fullgjorts, får arbetsdomstolen dock ej pröva tvisten förrän så skett.

Utän hinder av första och andra styckena får talan upptagas till prövning, såvitt gäller fråga om förordnande för tiden intill dess lagakraftgånge dom eller beslut föreligger i målet. Sedan en sådan prövning har skett, skall målet förklaras vilande i avbidan på att förhandling eller överläggning rörande tvistefrågan enligt första eller andra stycket slutförts. Innan sådan förhandling eller överläggning slutförts får målet icke slutligt prövas.

Har förhandling eller överläggning som avses i första eller andra stycket ej ägt rum, får talan ändå upptagas till prövning, om mot förhandlingen eller överläggningen förelegat hinder, som icke berott av kändan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

På regeringens vägnar

BÖRJE HÖRNLUND

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)

¹ 1991/92: AU7, rskr. 250.

² Senaste lydelse 1984: 818.

SFS 1992: 442

Utkom från trycket
den 3 juni 1992

**Förordning
om ändring i förordningen (1976: 826) om medling i
arbetstvister;**

utfärdad den 21 maj 1992.

Regeringen föreskriver att 1 § förordningen (1976: 826) om medling i arbetstvister skall ha följande lydelse.

1 §¹ Förlikningsman enligt 46 § lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet, förordnas av Statens förlikningsmannarexpedition på ett fast förlikningsmannaupdrag eller för medling i en viss uppkommen arbetstvist.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1992.

På regeringens vägnar

BÖRJE HÖRNLUND

Per Virdesten
(Arbetsmarknadsdepartementet)